

Kungl. Vetenskapsakademien har till uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället.
The Royal Swedish Academy of Sciences has as its aim to promote the sciences and strengthen their influence in society.

Stockholm 12 februari 2020

Dnr: KVA/2020/29/76

Göran K. Hansson/hs
Ständig sekreterare
Telefon: 08 - 673 95 00
E-post: helene.sundstrom@kva.se

Utbildningsdepartementet

Synpunkter från Kungl. Vetenskapsakademien beträffande ändring i skollagen (2010:800) samt i förordningen (2017:175) enligt förslag i promemoria *Möjlighet till betyg från årskurs 4* (dnr. U2019/04190/S).

Kungl. Vetenskapsakademien (KVA) har valt att yttra sig beträffande promemoria *Möjlighet till betyg från årskurs 4*.

Förslaget bygger på en tidigare promemoria, *En försöksverksamhet med betyg från årskurs 4*, dnr 2016/02376/S. Den tidigare promemorian resulterade i en lagändring som gjorde det möjligt för upp till 100 skolor att delta i en försöksverksamhet med betygssättning i årskurs 4 och 5 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan och i årskurs 5 och 6 i specialskolan. Detta försök inleddes läsåret 2017/2018 och har fortsatt under tre år med syftet att pröva konsekvenserna av betyg redan från årskurs 4. Förslaget motiverades av den svenska skolans försämrade resultat i nationella och internationella mätningar. Sedan dess har resultaten i svenska skolan glädjande nog vänt uppåt igen. Stora utmaningar kvarstår dock, till exempel den betydande andel elever som saknar behörighet till gymnasieskolan.

Innevarande förslag föreslår en lagändring som tillåter alla skolor som vill att delta i försöket under ytterligare ett år. Avsikten är sedan att permanenta möjligheten för skolor att sätta betyg från årskurs 4. Förslaget att förlänga försöket ytterligare ett år utan begränsningar i antal skolor grundar sig i det låga intresset som funnits bland skolor för att delta i försöket, vilket inte har tillåtit en kvantitativ analys av utfallet.

Vetenskapsakademien välkomnar ansträngningar att utröna vilka åtgärder som kan vara mest effektiva för att vända negativa resultat i den svenska skolan och att sådana åtgärder inleds med försöksverksamhet. En sådan försöksverksamhet bör dock utformas så att det går att dra slutsatser av försöket. Det finns en rad aspekter av försöksverksamhetens utformning som försvårar möjligheterna att tolka dess utfall. Det främsta problemet är att försöket nu begränsas till endast ett år, vilket inte tillåter skolor att fullt ut lära sig vad tidigare betygssättning innebär. Dessutom kvarstår flera av de komplikationer som Vetenskapsakademien påpekade redan i sitt yttrande i samband med den tidigare promemorian 2016. Väsentliga bland dessa är:

- Det finns en risk för skevt urval av skolor på grund av frivilligheten att delta.
- Det är svårt att utvärdera resultatet av försöket, t.ex. att
 - jämföra skolor som använder olika typer av pedagogik eller aktiviteter
 - välja utfallsparametrar att utvärdera och tidsperspektiv för utvärdering.
- Ett minimiantal av skolor måste definieras för att ge tillräckligt statistiskt underlag.

Det viktigaste argumentet som framförs i promemorian för försöket med tidigare betygssättning är att höja elevernas kunskaper. Samtidigt ger befintlig forskning inte några entydiga resultat vad avser hur tidiga betyg påverkar elevers kunskapsutveckling, något som också påpekas i promemorian. Däremot tyder forskning mer entydigt på att tidiga betyg leder till ökad stress för eleverna. Promemorian föreslår kort att Statens skolverk utarbetar stöd för lärare för hur betygens positiva effekter kan stärkas samtidigt som dess negativa konsekvenser kan motarbetas. Exakt vilken forskning som ett sådant stöd bygger på är inte klargjort i promemorian, utan detta lämnas till Statens skolverk. Reformen innebär dessutom långsiktigt att skolor kommer att skilja sig åt beträffande om de ger tidigare betyg eller inte. Vad det betyder för skolans likvärdighet ges ingen vetenskaplig underbyggnad i promemorian.

Sammantaget finner Vetenskapsakademien att en rad viktiga metodologiska aspekter och forskningsresultat inte har beaktats i promemorians förslag och att det idag saknas vetenskaplig grund för att reformen med möjlighet att sätta betyg redan i årskurs 4 får positiva effekter. Sådana aspekter måste beaktas innan försöksverksamheten genomförs och eventuellt permanentas.

Beslut i detta ärende har fattats av ständiga sekreteraren efter förberedande arbete av Kerstin Sahlin, Christofer Danielsson, Pernilla Nilsson och Per-Olof Wickman, samtliga verksamma i KVA:s kommitté för utbildning.

Göran K. Hansson
Ständig sekreterare